VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI NADZWYCZAJNEJ DO SPRAW ZMIAN W KODYFIKACJACH (NR 42)**

z dnia 27 września 2017 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (nr 42)

27 września 2017 r.

Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach, obradująca pod przewodnictwem posła **Arkadiusza Mularczyka (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (druk nr 1676).

W posiedzeniu udział wzięli: **Łukasz Piebiak** podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami, **Anna Otolińska** główny specjalista w Departamencie Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia, **Renata Cieszko** sekretarz Krajowej Rady Kuratorów wraz ze współpracownikami, **Karol Pachnik** pełnomocnik prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Agnieszka Grybska, Sylwia Łaska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Magdalena Klorek, Łukasz Nykiel** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego, **Jarosław Świeczkowski** stały doradca Komisji, **Krzysztof Pociecha** asystent przewodniczącego Komisji.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Witam serdecznie panie i panów posłów, przedstawicieli Biura Legislacyjnego i obsługę sekretariatu Komisji. Witam gości, przedstawicieli: Krajowej Rady Kuratorów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Zdrowia.

Porządek dzisiejszego posiedzenia obejmuje rozpatrzenie rządowego projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (druk nr 1676). Kto przedstawi projekt? Czy przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości, czy Ministerstwa Zdrowia?

Główny specjalista w Departamencie Legislacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości Robert Kowalczuk:

Przedstawię projekt w imieniu Ministerstwa Sprawiedliwości. Popieramy ten projekt w kształcie, w jakim został przedstawiony przez wiceministra w trakcie pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu. Zostały wtedy przedstawione ogólne założenia przedłożenia.

Wydaje się, że uwagi zgłoszone na tym posiedzeniu Sejmu przez posła z Klubu Nowoczesna nie znajdują uzasadnienia na gruncie rozwiązań, które zostały zaproponowane. Trudno się zgodzić ze stwierdzeniem, że dzisiaj nie ma jasno określonych kryteriów, ponieważ art. 570^{1} Kodeksu postępowania cywilnego jest tylko powtórzeniem treści zawartych w dotychczasowych regulacjach. Mamy więc do czynienia jedynie z kwestią porządkową. Z kolei dodawany art. 570^{1a} k.p.c. odnosi się do spraw związanych z ustanowieniem opieki lub kurateli dla osoby ubezwłasnowolnionej, co jasno wynika z przepisu.

Artykuł 2 projektu dotyczy zmiany w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a artykuł 3 zmiany w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. Jego materia dotyczy umieszczenia osoby w szpitalu psychiatrycznym lub w domu pomocy społecznej. Odwołujemy się w przypadku tych dwóch ostatnich ustaw szczególnych do już wskazanych w nich przesłanek pozamedycznych. Czyli projekt nie zakłada

niczego nowego i są w nim jasno określone kryteria. Dlatego nie podzielamy zgłaszanych obaw. Także tych obaw, że wywiady przeprowadzane przed wszczęciem postępowania rozpoznawczego stanowiłyby formę ingerencji w sferę praw podmiotowych. Należałoby w tym przypadku zwrócić uwagę na to, że art. 569 § 2 k.p.c. dopuszcza możliwość działania nawet nie tego sądu, który jest właściwy, w celu ochrony dobra dziecka, nawet działania połączone z umieszczeniem poza rodziną. Trudno więc twierdzić, że wprowadzamy coś nowego w postaci wywiadu przeprowadzanego w postępowaniu jeszcze przed postępowaniem rozpoznawczym, co ma swoje źródło w art. 572 § 1 k.p.c., z którego wynika obowiązek zawiadamiania sądu o sytuacjach, które wskazywałyby, że dobro dziecka może być zagrożone. Sąd w takiej sytuacji, w celu weryfikacji potrzebuje takiego właśnie wywiadu kuratora. Zapobiega to niepotrzebnej ingerencji w funkcjonowanie rodziny, co w efekcie oznacza wydanie orzeczenia o braku podstaw do wszczęcia postępowania w przedmiocie pozbawienia bądź ograniczenie władzy rodzicielskiej. Taka weryfikacja kuratorska pozwala na to, że jeżeli sąd dojdzie do przekonania, że informacja, która wcześniej wpłynęła i mogła być powodem podjęcia stosownego działania nie była wiarygodna, to może odstąpić od wszczęcia postępowania.

Zgłaszano też zastrzeżenie do tego, że projekt dopuszcza przeprowadzenie wywiadu w sprawie opieki i ustanowienia kurateli wobec ubezwłasnowolnionej osoby dorosłej, a wywiad taki nie będzie realizowany przez kuratorską służbę sądową. W pierwszej chwili zastanawiałem się, skąd wzięła się taka obawa, ale uświadomiłem sobie, że w uzasadnieniu znalazło się sformułowanie, które można źle zinterpretować. Chodzi o to, że kurator sądowy nie jest organem, który zajmie się wykonaniem orzeczeń dotyczących ustanowienia kuratora dla osoby ubezwłasnowolnionej. W takim przypadku wyłącznie sąd sprawuje nadzór. Jednak technicznie akta wykonawcze w takich sprawach, podobnie jak akta opiekuńcze dotyczące małoletnich, znajdują się u kuratorów. Dlatego w poprzednim stanie prawnym, tzn. w Regulaminie urzędowania sądów powszechnych z 2007 r. był przepis, który zezwalał na przeprowadzanie cyklicznych wywiadów przez kuratora sądowego w ramach sprawowania kontroli prawidłowości wykonywania opieki lub kurateli. Teraz nie ma tego przepisu w regulaminie i dlatego powstał omawiany projekt nowelizacji k.p.c. Obecnie projektujemy taki przepis w ustawie, co pozwoli przeprowadzać takie wywiady w postępowaniu przygotowawczym w wymienionych sprawach, ale tylko w razie potrzeby, a nie cyklicznie. Tym samym akta wykonawcze pozostaną w sądzie. Właśnie to projektodawca miał na myśli, zapisując w uzasadnieniu projektu, że akta nie trafią do kuratorskiej służby sądowej. Chodzi wyłącznie o aspekt techniczny. Każde zlecenie wywiadu będzie trafiać do kuratorskiej służby sądowej i kurator sądowy będzie wyznaczał konkretnego kuratora.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Otwieram dyskusję. Proszę o przedstawianie się.

Przedstawiciel Krajowej Rady Kuratorów, kurator okręgowy w Opolu Rafał Sitarz:

Przede wszystkim chciałbym bardzo podziękować za zaproszenie na posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej przedstawicieli środowiska kuratorów. Jest to dla nas tym bardziej ważne, że omawiany projekt jest istotny dla funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej. Jednak przede wszystkim ma on znaczenie dla podmiotów, które pozostają w obszarze oddziaływań kuratorów.

Krajowa Rada Kuratorów, po zapoznaniu się z projektem zmian dotyczących art. 570 Kodeksu postępowania cywilnego, sporządziła pisemnie stanowisko w tej sprawie, które zostało wysłane do ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry. Przesłaliśmy je także w dniu wczorajszym na ręce przewodniczącego Komisji Nadzwyczajnej. Chcę podkreślić, że z akceptacją przyjęliśmy pewne założenia, które odzwierciedlają ważną rolę kuratorów sądowych w wykonywaniu orzeczeń sądów. Niektóre z proponowanych w projekcie przepisów, o których mówił mój przedmówca, stanowią świadectwo docenienia profesjonalizmu kuratorskiej służby sądowej. Jednak po przeanalizowaniu wszystkich przepisów projektu nowelizacji, mamy pewne wątpliwości. Wynikają one przede wszystkim z naszych doświadczeń w wykonywaniu orzeczeń sądowych. Jeśli chodzi o kwestię nadania podstawy prawnej, gdyż taka jest główna idea projektu, to żałujemy, że projekto-

dawcy nie poszli dalej i nie został przez nich zaakceptowany pomysł uregulowania kompleksowo postępowania wykonawczego w sprawach opiekuńczych. Takie uregulowanie zapisane w k.p.c. przyczyniłoby się do sprawniejszego wykonywania orzeczeń sądowych, a co za tym idzie, do odciążenia sądów.

Z aprobatą przyjmujemy wypełnienie istniejącej luki prawnej, o czym mówił mój przedmówca. Chodzi o danie podstawy prawnej do wykonywania czynności przez kuratorów sądowych w postępowaniach wykonawczych, dotyczących osób całkowicie i częściowo ubezwłasnowolnionych. Należy mieć na uwadze, że na gruncie poprzednio obowiązującego Regulaminu urzędowania sądów powszechnych obowiązywały § 259 i 260, które dawały legitymacje sądom do zlecania kuratorom sądowym przeprowadzania wywiadów dotyczących osób ubezwłasnowolnionych, czyli poddanych opiece prawnej, na okoliczność ich sytuacji bytowej, a więc kontroli wykonywania tej opieki. Ponieważ te dwa wspomniane paragrafy Regulaminu urzędowania sądów powszechnych przekraczały zakres ustawowy przy nowelizacji regulaminu zostały usunięte i powstała luka prawna. Uważamy, że zgodnie z art. 165 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, gdzie jest jasno stwierdzone, że nadzór nad sprawowaniem opieki wykonuje sąd opiekuńczy, musi on mieć instrumenty do prawidłowej weryfikacji sprawowania opieki przez opiekuna prawnego.

Omawiana zmiana idzie w tym kierunki, ale chcemy zasygnalizować, że w tym momencie kurator jest pozbawiony instrumentów pozwalających rzetelnie zweryfikować, w jaki sposób opieka prawna nad osobą całkowicie bądź częściowo ubezwłasnowolnioną jest sprawowana. Nie mamy na przykład możliwości wystąpienia do instytucji z zapytaniem, w jaki sposób opiekun prawny zarządza majątkiem podopiecznego, a takie informacje są niezwykle ważne i istotne po to, żeby przedstawić sądowi prawidłowy obraz wykonywania faktycznej opieki prawnej. Dotyczy to także możliwości zwracania się do jednostek opieki zdrowotnej z zapytaniem, czy opiekun dba należycie o interes prawny podopiecznego i np. przestrzega wykonywania badań kontrolnych. Dlatego popieramy przyjęcie poprawki w tym zakresie.

Nasz niepokój budzi proponowana zmiana w art. 570^1 k.p.c. dotycząca § 1. Mówił o tym mój przedmówca. Chodzi o sprawy zarejestrowane w sądach w wykazie „Nmo". Pragnę zwrócić uwagę, że czymś innym jest sprawa zarejestrowania w wykazie „Nmo", czyli zarządzenia sędziego wydane na podstawie pisma, nawet anonimu, do tego jest repertorium rejestrowane, a czymś innym jest wydanie postanowienia w trybie art. 569 § 2 k.p.c., czyli postanowienia ogólnego o zabezpieczeniu interesu małoletniego dziecka. W tej kwestii nie mamy obaw, bo jeżeli z pisma, które trafia do sądu rodzinnego jasno wynika, że dobro dziecka jest zagrożone, wtedy sąd niezwłocznie, w trybie art. 569 k.p.c. wydaje takie postanowienie i kurator podejmuje czynności.

Niestety, od wielu lat spotykamy się coraz częściej z tym, że do sądów rodzinnych trafiają złośliwe anonimy. Jeżeli projektowany przepis wejdzie w życie, to na podstawie takiego anonimu sędzia będzie zlecał przeprowadzenie wywiadu. Wtedy będziemy musieli iść do przysłowiowego pana Kowalskiego, który będzie tym zaskoczony. Naszą rolą jest zebranie informacji o tym, w jaki sposób pan Kowalski funkcjonuje w miejscowym środowisku. Musimy w tym celu udać się do szkoły lub przedszkola, do opieki społecznej, na Policję i do lekarza. W końcu okazuje się, że był to tylko zwykły anonim, w którym np. napisano, że u Kowalskiego było głośno. Na tej podstawie wchodzimy, w konstytucyjnie i prawem międzynarodowym chronioną sferę wolności i praw obywatelskich, która może być w tej sytuacji naruszona. Później taka osoba, po wizycie kuratora, nawet nie otrzymuje informacji zwrotnej czy sąd, na podstawie ustaleń z wywiadu środowiskowego, wszczął, czy też nie wszczął postępowania. Stygmatyzacja takiej osoby pozostaje, a może to dotknąć każdego.

Kolejna projektowana zmiana dotycząca możliwości zlecania kuratorom sądowym wywiadów w sprawach o zastosowanie leczenia antyalkoholowego jest w naszym przekonaniu zbyteczna. Multiplikuje ona czynności, co będzie miało wpływ na wydłużenie postępowania sądowego. Proszę zwrócić uwagę, że szczegółowe zasady postępowania przed etapem sądowym w sprawach o zastosowanie leczenia odwykowego są unormowane w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Są w niej

wymienione dwa podmioty, które są uprawnione do występowania ze stosownymi wnioskami w takich sprawach. Jest to prokurator oraz gminna komisja profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Mogą one złożyć wniosek dopiero wtedy, gdy dana osoba, która ma problem alkoholowy, nie wyraziła zgody na podjęcie dobrowolnego leczenia. Z całego orzecznictwa sądowego, w tym Sądu Najwyższego wynika, że muszą być spełnione dwie przesłanki. Pierwsza – medyczna, którą określa biegły lekarz psychiatra lub psycholog i druga – społeczna, określona w art. 24 wspomnianej ustawy. Tę drugą, społeczną przesłankę o funkcjonowaniu osoby, która ma być uczestnikiem postępowania o zastosowanie leczenia odwykowego, może określić pracownik socjalny mający obowiązek przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, zdiagnozowania sytuacji rodzinnej i sporządzenia stosownej dokumentacji na ten temat, którą wraz z wnioskiem kieruje do sądu.

Jest to obowiązek nałożony w ustawie szczególnej na inne podmioty. Nie znajduje więc uzasadnienia propozycja, żeby jeszcze kuratorzy wykonywali dodatkowe czynności w sprawach dotyczących zastosowania leczenia odwykowego. Ponadto, jeżeli sąd postanowi taką osobę z problemem alkoholowym zobowiązać do leczenia odwykowego i ustanowi nad nią kuratora, to ten kurator staje się podmiotem uprawnionym do występowania do sądu z wnioskiem o zmianę zastosowanie leczenia odwykowego.

Pragnę jeszcze zwrócić uwagę na kwestię, o której wiedzą parlamentarzyści, pan minister oraz mój przedmówca. Chodzi o to, że od lat toczy się dyskusja czy sprawy dotyczące leczenia odwykowego nie powinny zostać wyjęte spod kognicji sądów opiekuńczych, ponieważ efektywność takich postanowień jest bardzo mała. Wynika to przede wszystkim z tego powodu, że w momencie, gdy jest postanowienie o zobowiązaniu osoby do podjęcia leczenia odwykowego w warunkach stacjonarnych i kierowany jest nakaz o doprowadzenie tej osoby do odpowiedniej placówki leczniczej, to terapeuta pyta na wstępie, mimo że jest postanowienie sądu, czy chce ona, czy też nie chce, podjąć leczenie. W sytuacji, kiedy osoba, która ma być poddana terapii odmawia, to terapeuta nie przystępuje do terapii i ta osoba wraca do domu. To jest przyzwolenie na łamanie prawa w majestacie prawa.

Mało tego. Jeżeli uda się nawet kuratorowi w postępowaniu przygotowawczym przekonać osobę zobowiązaną do leczenia odwykowego do podjęcia terapii, to czas oczekiwania na nią wynosi kilka miesięcy. Dlatego nierzadkie są przypadki, że w momencie uprawomocnienia się postanowienia o zastosowaniu obowiązku leczenia odwykowego, podmiot odpowiedzialny za leczenie przesyła informację do sądu, że termin rozpoczęcia terapii wyznacza np. za rok i trzy miesiące, i to w sytuacji, gdy uprawomocnienie kończy się po dwóch latach. W tej sytuacji dodatkowe przypisanie czynności kuratorom wydaje się nieuzasadnione.

Kolejna sprawa, która znajduje odzwierciedlenie w projektowanym akcie prawnym, dotyczy możliwości zlecania kuratorom sądowym przeprowadzenia wywiadów w sprawach o umieszczenie w szpitalach psychiatrycznych. Zwracam uwagę, że ta kwestia została uregulowana w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. W jej art. 22 mamy określone dwa tryby – dobrowolny i przymusowy. O ich zastosowaniu decydują przesłanki medyczne. Osoby wymienione, o ile dobrze pamiętam, w art. 29 ustawy, jeżeli składają wniosek do sądu o umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym wbrew wymaganej zgodzie, muszą dostarczyć zaświadczenie lekarskie oraz informację, że dana osoba nie jest w stanie funkcjonować w społeczeństwie. Ta dysfunkcja musi wynikać z przesłanki medycznej. Nie ma więc uzasadnienia do tego, żeby kuratorzy wykonywali te czynności.

Pragnę na to zwrócić uwagę i korzystając z tego, że jest na posiedzeniu pan wiceminister Łukasz Piebiak, podziękować Ministerstwu Sprawiedliwości, że na prośbę Krajowej Rady Kuratorów zleciło Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości przeprowadzenia kompleksowych badań dotyczących bezpieczeństwa pracy kuratorów sądowych. Wykazały one, jak bardzo ta praca jest niebezpieczna. Wspominam o tym w tym momencie, gdyż po wprowadzeniu projektowanej zmiany może dojść do sytuacji, że kurator otrzyma zlecenie przeprowadzenia wywiadu dotyczącego osoby całkowicie chorej psychicznie i nawet nie będzie miał informacji o tym, jaka jest to choroba. Realizując te zlecenie, kurator będzie musiał np. dotrzeć sam do położonej w odległości 40 km odludnej miej-

scowości i może stać się, tak jak to się już zdarzało, ofiarą przemocy. Powtórzę, że nie ma merytorycznego uzasadnienia dla zlecania takich zadań kuratorom, gdyż w ustawie szczegółowej ta kwestia jest rozstrzygnięta.

Ostatnia sprawa dotyczy propozycji zlecania kuratorom sądowym wywiadów w przypadku osób umieszczanych w domach pomocy społecznej lub zakładach opiekuńczo-lekarskich. Proszę także w tym przypadku zwrócić uwagę, iż ten tryb jest uregulowany w ustawie o pomocy społecznej. W związku z tym, jeżeli dana osoba zostaje umieszczona w domu pomocy społecznej to – zgodnie z wolą ustawodawcy – ma w nim zapewnione niezbędne do życia warunki bytowe i lecznicze, ponieważ wspomniana ustawa określa wszystkie standardy opieki. Po co kurator ma tam jechać i je weryfikować, tym bardziej że domy opieki społecznej już nie podlegają Ministerstwu Sprawiedliwości, a ich organem prowadzącym są samorządy terytorialne, gminne lub powiatowe, a nadzór zewnętrzny sprawują departamenty polityki społecznej urzędów wojewódzkich i Ministerstwo Zdrowia. Czyli kuratorzy wkraczaliby z kontrolą w obszar, który obecnie nie funkcjonuje w ramach systemu Ministerstwa Sprawiedliwości. Trzeba brać także pod uwagę, że w zakładach opiekuńczo-lekarskich przebywają często osoby w stanach terminalnych i jeszcze pod rządami Regulaminu urzędowania sądów powszechnych były przypadki, że kurator, który jechał na wywiad nie wiedział, czy rozmawiał np. z panem Kowalskim, bo zdjęcie z dowodu, którym dysponował, nie pozwalało na identyfikację.

Kończąc swoją wypowiedź, chcę zwrócić uwagę na fakt, że kuratorzy dokonują w ciągu roku średnio ok. 330 tys. wywiadów środowiskowych. My nie boimy się nowych zdań, bo jesteśmy profesjonalną służbą, która wykonując orzeczenia sądowe, służy przede wszystkim ludziom i społeczeństwu. Istotnie, w uzasadnieniu projektu Ministerstwo Sprawiedliwości napisało, że będzie obowiązywała fakultatywność przy przeprowadzaniu wywiadów przez kuratorów, ale życie uczy, że praktycznie w każdej sprawie będzie zlecany wywiad i ich liczba znacząco wzrośnie. Co prawda, nie liczą się one do standardów, ale nie są one przedmiotem omawianej regulacji. Bardzo dziękuje za wysłuchanie mojego długiego wystąpienia.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy ktoś z państwa chce zabrać głos? Może eksperci lub przedstawiciele Biura Legislacyjnego mają uwagi?

Legislator Łukasz Nykiel:

Na tym etapie nie mamy uwag.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

W takim razie przechodzimy do procedowania nad poszczególnymi przepisami projektu.

Czy są uwagi do tytułu ustawy? Nie słyszę.

Przechodzimy do rozpatrzenia art. 1 projektu ustawy. Czy są uwagi do zmiany nr 1?

Legislator Łukasz Nykiel:

Do zmiany nr 1 mamy następujące uwagi. Pierwsza z nich, o charakterze legislacyjnym, dotyczy lit. b). Propozycja Biura Legislacyjnego polega na tym, żeby tak, jak w ogromnej większości przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, dodawaną jednostkę redakcyjną oznaczyć jako § 1^1.

Druga uwaga dotyczy lit. a). Wnioskodawcy proponują w tym przepisie nadanie nowego brzmienie § 1 w art. 570^1. W uzasadnieniu jest napisane, że zmiana wynika z chęci uporządkowania tego przepisu. Naszym zdaniem redakcja przepisu zaproponowana przez wnioskodawców mogłaby powodować konieczność nowelizacji § 2 w art. 570^1. Jest to spowodowane tym, że z § 2 wynika, że sąd opiekuńczy zwraca się o informacje, o których mowa w § 1. Teraz te informacje są w § 1, ale na skutek przeniesienia części treści przepisu do § 3, po wprowadzeniu tego sformułowania, tych informacji nie będzie. Dlatego proponujemy, nie chcąc dokonywać nowelizacji § 2, trochę odmienną, w pewnym zakresie, redakcję § 1. Uważamy, że nie jest to zmiana merytoryczna, ale prosilibyśmy Ministerstwo Sprawiedliwości o uwagi do tej propozycji. Zgodnie z nią § 1 otrzymałby brzmienie: „§ 1. Sąd opiekuńczy może zarządzić przeprowadzenie przez kuratora sądowego wywiadu środowiskowego w celu zebrania informacji dotyczących małoletniego

i jego środowiska…”. Dalsza treść przepisu pozostałaby taka sama jak w przedłożeniu. Rozwiązywałoby to problem potencjalnej nowelizacji § 2. Co więcej, byłoby to skorelowane ze zmianą z lit. c), gdzie wnioskodawcy proponują nadanie nowego brzmienia § 3, gdzie też pojawia się sformułowanie „informacje”.

Trzecia uwaga redakcyjna do zmiany 1 dotyczy dodawanego, zgodnie z propozycją BL, § 1^1, gdzie postulujemy, żeby po wyrazie „sąd” dodać wyraz „opiekuńczy”, ponieważ w pozostałych paragrafach tego artykułu używa się konsekwentnie sformułowania „sąd opiekuńczy”. Uważamy, że w dodawanym paragrafie należy konsekwentnie posłużyć się takim sformułowaniem.

Natomiast do zmiany nr 1 w lit. c) dotyczącej § 3 mamy dwie uwagi. Pierwsza z nich polega na propozycji wykreślenia wyrazów „dotyczące małoletniego” po wyrazach „O informacje”. Jest to poprawka ujednolicająca z art. 570^1 § 2, który nie jest nowelizowany, natomiast posłużono się w nim sformułowaniem „informacje, o których mowa w § 1”. Dlatego proponowalibyśmy w § 3 nie stosować doprecyzowania, gdyż z § 1 wynika oczywiście, że są to informacje dotyczące małoletniego. Postulujemy także w § 3, żeby dalszej części tego przepisu nadać brzmienie: „a także informację mającą na celu wskazanie osób właściwych do zapewnienia dziecku rodzinnej pieczy zastępczej, …”. Poprawka ta ma charakter wyłącznie redakcyjny. Są to wszystkie poprawki zgłaszane przez BL do zmiany nr 1.

Przy rozpatrywaniu zmiany nr 2 będziemy mieli jedno pytanie do wnioskodawców.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jakie jest stanowisko ministerstwa wobec tych poprawek redakcyjnych?

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Łukasz Piebiak:

Były spotkania robocze i te uwagi nie są dla nas zaskoczeniem. Mają one w naszej ocenie tylko i wyłącznie charakter legislacyjny i dlatego je przyjmujemy.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy w związku z tym przepisy w zmianie nr 1 możemy uznać za przyjęte przez Komisję? Nie ma sprzeciwu. Komisja uznaję zmianę nr 1 za przyjętą wraz z poprawkami o charakterze legislacyjnym.

Przechodzimy do rozpatrzenia zmiany nr 2 w art. 1. Czy są uwagi do tej zmiany?

Legislator Łukasz Nykiel:

Chciałbym zadać pytanie wnioskodawcom. Mamy pewne wątpliwości czy sformułowanie na początku tego artykułu: „Poza przypadkiem, o którym mowa w art. 570^1 §1” nie jest pewnym naddatkiem? Zdaniem Biura Legislacyjnego intencją wnioskodawców jest, żeby przepis art. 570 z^{1a} stanowił odrębną od art. 570^1 podstawę do zarządzenia przez kuratora sądowego wywiadu środowiskowego w toku postępowania prowadzonego w sprawach dotyczących ustanowienia opieki lub kurateli. Dlatego, z tego punktu widzenia, nie ma naszym zdaniem ryzyka konfuzji, że jest to odrębna od art. 570^1 podstawa do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Ponadto te przepisy występują bezpośrednio po sobie, a więc art. 570^1 poprzedza art. 570^{1a} więc sformułowanie, którego treść przytoczyłem miałoby charakter wyłącznie informacyjny.

Mamy jeszcze dwie uwagi do zmiany nr 2. Pierwsza z nich dotyczy użycia spójnika „i” w sformułowaniu: „możliwości i sposobu sprawowania opieki lub kurateli”. Wydaje się, że właściwszy byłby tu spójnik „lub”, biorąc pod uwagę, że na etapie toczącego się postępowania wykonawczego będzie to raczej wyłącznie możliwość ustalenia sprawowania opieki lub kurateli, a nie możliwości i sposobu sprawowania opieki bądź kurateli. Jeżeli byłaby zgoda resortu sprawiedliwości, to proponowalibyśmy zastąpienia spójnik „i” spójnikiem „lub”.

Ostatnia uwaga do zmiany nr 2, dotyczy użycia liczby mnogiej na końcu tego artykułu w sformułowaniu: „oraz warunków życiowych osób, których postępowanie dotyczy”. Naszym zdaniem, użycie w tym miejscu liczby mnogiej nie jest niczym uzasadnione, ponieważ w treści przepisu pomiędzy rodzajami postępowań zachodzi alternatywa, czyli postępowanie prowadzone jest w sprawach ustanowienia opieki lub kurateli. Dlatego naszym zdaniem, jeżeli wskazana część tego przepisu zostanie sformułowana w liczbie

pojedynczej, będzie się to odnosiło do każdorazowego przypadku zarządzenia wywiadu środowiskowego. Proponujemy zapis: „oraz warunków życiowych osoby, której postępowanie dotyczy”.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jakie jest stanowisko ministerstwa wobec tych poprawek redakcyjnych?

Podsekretarz stanu w MS Łukasz Piebiak:

Właściwie wszystkie te uwagi możemy zaakceptować. Chcieliśmy uwypuklić przez użycie na początku przepisu sformułowania: „Poza przypadkiem, o którym mowa w art. 570^1”, że jest to odrębna przesłanka, ale mamy do czynienia z sędziami jako adresatami tej normy i wydaje się, że po zmianie nie powinna ona sprawiać żadnego problemu. Rozwiązanie, które jest proponowane przez Biuro Legislacyjne wydaje się czystsze. Zgadzamy się także na zamianę spójnika „i” na spójnik „lub” oraz akceptujemy użycie liczby pojedynczej zamiast mnogiej na końcu przepisu.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy zmianę nr 2 w art. 1 możemy uznać za przyjętą przez Komisję? Nie ma sprzeciwu. Komisja uznaję zmianę nr 2 za przyjętą wraz z poprawkami o charakterze legislacyjnym.

Przechodzimy do rozpatrzenia art. 2. Czy są uwagi?

Legislator Łukasz Nykiel:

Art. 2 zawiera dwie zmiany. Biuro ma uwagę tylko do zmiany nr 1. Do zmiany nr 2 uwag nie wnosimy. Do zmiany nr 1 mamy uwagę analogiczną jak w przypadku art. 570^{1a}. Chodzi o zamianę liczby mnogiej na pojedynczą. Po tej zmianie sformułowanie brzmiałoby: „wskazujących na nadużywanie alkoholu przez osobę, której postępowanie dotyczy, oraz zakłócania przez nią spokoju lub porządku publicznego, a także jej relacji w rodzinie…”. Dalsza treść przepisu jest taka jak w przedłożeniu.

Podsekretarz stanu w MS Łukasz Piebiak:

Oczywiście, jest zgoda na proponowaną poprawkę.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec tych zmian? Nie ma sprzeciwu. Komisja uznaje zmiany w art. 2 za przyjęte wraz z poprawką o charakterze legislacyjnym.

Przechodzimy do rozpatrzenia art. 3. Czy są uwagi do tej zmiany?

Legislator Łukasz Nykiel:

Mamy dwie uwagi. Pierwsza z nich wynika z wcześniej zgłoszonych uwag dotyczących zamiany liczby mnogiej na pojedynczą. W związku z nimi proponujemy użyć w tym przepisie sformułowania: „warunków życiowych osoby, której postępowanie dotyczy, oraz jej funkcjonowania w środowisku”.

Kolejna propozycja dotyczy przeniesienia treści § 2. Wnioskodawcy proponują, aby w art. 42, obecnie bezustępowym, dotychczasową treść oznaczyć jako § 1 i dodać § 2 w brzmieniu proponowanym w druku. Jednak, naszym zdaniem, lepszym rozwiązaniem byłoby przeniesienie treści projektowanego przepisu do odrębnego artykułu 42a. Wynika to z dwóch przyczyn. Pierwsza z nich jest taka, że wprowadzany przepis stanowi odrębną podstawę do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego przez kuratora sądowego na gruncie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Drugi argument jest taki, iż dotychczasowa treść art. 42 stanowi tylko i wyłącznie o odpowiednim stosowaniu przepisów k.p.c. o postępowaniu nieprocesowym ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy. Dlatego uważamy, że lepszym rozwiązaniem byłoby przeniesienie treści projektowanego przepisu do art. 42a.

Jest jeszcze jeden argument za takim rozwiązaniem, czysto legislacyjny. Chodzi o to, że został już nadany numer druku sejmowego rządowemu projektowi ustawy, która kompleksowo zmienia ustawę o ochronie zdrowia psychicznego oraz wprowadza zmiany w niektórych innych ustawach. Rząd jako wnioskodawca, a konkretnie Ministerstwo Zdrowia, proponują nowelizację art. 42. Przeniesienie proponowanej treści w art. 3 w projekcie z druku 1676 spowoduje, że unikniemy jakichkolwiek wątpliwości i kolizji z tamtym projektem.

Jeżeli będzie zgoda Ministerstwa Sprawiedliwości, to prosiłbym o przyjęcie tej uwagi.

Podsekretarz stanu w MS Łukasz Piebiak:

Oczywiście, jest zgoda zarówno na użycie liczby pojedynczej, jak i na propozycję przeniesienia treści zawartej w § 2.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec tych zmian? Nie ma sprzeciwu. Komisja uznaje zmiany w art. 3 za przyjęte wraz z poprawkami o charakterze legislacyjnym.

Przechodzimy do rozpatrzenia art. 4. Czy są uwagi do tej zmiany?

Legislator Magdalena Klorek:

Nie mamy uwag do art. 4 stanowiącego o wejściu ustawy w życie. Mamy natomiast uwagę dotyczącą braku przepisu przejściowego, który w projekcie powinien być oznaczony jako art. 3a. W ocenie Biura legislacyjnego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy będą się toczyły postępowania rodzinne i opiekuńcze na podstawie przepisów k.p.c., które są nowelizowane w projekcie, a także postępowania w sprawie przymusowego leczenia odwykowego, na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a więc przepisów, które również są nowelizowane. Będą się także toczyć przed sądami opiekuńczymi postępowania w sprawach wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Mogą, naszym zdaniem, powstać wątpliwości, czy sąd prowadzący takie postępowanie będzie, w momencie wejścia w życie nowelizacji, uprawniony do zlecenia przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Z kolei, zgodnie z § 31 Zasad techniki prawodawczej, ustawodawca powinien każdorazowo rozstrzygnąć o tym, jakie przepisy mają zastosowanie do postępowań w toku, bez względu na to, czy są to przepisy dotychczasowe, czy przepisy nowelizowanej ustawy.

Prosilibyśmy o wyraźne zajęcie przez wnioskodawcę stanowiska. Czy jest to przeoczenie, czy też w ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości taka sytuacja intertemporalna, a więc wejścia w życie nowych przepisów w toku toczących się postępowań i konieczności rozstrzygnięcia, które przepisy mają być stosowane, w ogóle nie zachodzi?

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Proszę pana ministra o wyjaśnienie, jak wygląda sytuacja z przepisami przejściowymi.

Podsekretarz stanu w MS Łukasz Piebiak:

Naszą wolą jest jak najszybciej dać sądom i sędziom rodzinnym narzędzie do stosowania. Wyszliśmy z założenia, że jeżeli mówimy o normach, które wchodzą do ustawy procesowej, to znajduje tu zastosowanie zasada bezpośredniego stosowania nowej ustawy. Czyli, narzędzie będzie mogło być stosowane nie tylko do nowych postępowań, ale także tych, które jeszcze się toczą, niezależnie od tego w jakim są stadium. Jeżeli sąd fakultatywnie uzyska nowe narzędzie, to będzie mógł z niego skorzystać. To wydawało się nam rzeczą tak oczywistą, że nie wymaga to normy intertemporalnej i dlatego nastąpiło to pominięcie.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy jest sprzeciw? Nie ma sprzeciwu. Komisja uznaje art. 4 za przyjęty.

Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem w całości propozycji zmiany ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy z druku 1676? Za wnioskiem opowiedziało się 4 posłów. Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał od głosu (2). Dziękuję. Propozycja uzyskała akceptację Komisji.

Chciałbym zaproponować, aby posłem sprawozdawcą został poseł Andrzej Matusiewicz. Słyszymy, że poseł wyraża zgodę. Stwierdzam, że posłem sprawozdawcą został poseł Andrzej Matusiewicz.

Dziękuję za szybkie i sprawne procedowanie. Zamykam posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach